

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

12 avril 2006

PROJET DE LOI

**modifiant le Code judiciaire en
ce qui concerne l'aide juridique et
l'assistance judiciaire**

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code judiciaire en matière
d'assistance judiciaire**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
M. Claude MARINOWER

SOMMAIRE

- I. Exposé introductif de Mme Laurette Onkelinx,
ministre de la Justice 3
- II. Exposé introductif de M. Tony Van Parys, co-auteur
de la proposition de loi jointe (proposition de loi
modifiant le Code judiciaire en matière d'assistance
judiciaire, DOC 51 598/001) 5
- III. Discussion générale 6
- IV. Discussion des articles et votes 7

Documents précédents :

Doc 51 **2181/ (2005/2006)** :

- 001 : Projet de loi.
- 002 : Amendements.

Voir aussi:

- 004 : Texte adopté par la commission.

Doc 51 **0598/ (2003/2004)** :

- 001 : Proposition de loi de Mme Nagy, MM. Courtois, Van Parys,
Swennen, Wathelet et Borginon.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

12 april 2006

WETSONTWERP

**tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek
met betrekking tot de juridische bijstand
en de rechtsbijstand**

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek,
wat de rechtsbijstand betreft**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **Claude MARINOWER**

INHOUD

- I. Inleidende uiteenzetting van mevrouw Laurette
Onkelinx, minister van Justitie 3
- II. Inleidende uiteenzetting van de heer Tony Van Parys,
medeindienaar van het toegevoegde wetsvoorstel
(wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk
Wetboek, wat de rechtsbijstand betreft,
DOC 51 598/001) 5
- III. Algemene bespreking 6
- IV. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen 7

Voorgaande documenten :

Doc 51 **2181/ (2005/2006)** :

- 001 : Wetsontwerp.
- 002 : Amendementen.

Zie ook :

- 004 : Tekst aangenomen door de commissie.

Doc 51 **0598/ (2003/2004)** :

- 001 : Wetsvoorstel van mevrouw Nagy, de heren Courtois, Van Parys,
Swennen, Wathelet en Borginon.

**Samenstelling van de commissie op datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date du dépôt du rapport :**
Voorzitter / Président : Martine Taelman

A. — Titulaires / Vaste leden :

VLD	Sabien Lahaye-Battheu, Claude Marinower, Martine Taelman
PS	Valérie Déom, Eric Massin, André Perpète
MR	Alain Courtois, Olivier Maingain, Jean-Pierre Malmendier
sp.a-spirit	Hilde Claes, Walter Muls, Guy Swennen
CD&V	Jo Vandeurzen, Tony Van Parys
Vlaams Belang	Bart Laeremans, Bert Schoofs
cdH	Melchior Wathelet

B. — Suppléants / Plaatsvervangers :

Alfons Borginon, Guido De Padt, Stef Goris, Guy Hove
Alisson De Clercq, Thierry Giet, Karine Lalieux, Jean-Claude Maene
Anne Barzin, Eric Libert, Marie-Christine Marghem, Charles Michel
Anne-Marie Baeke, Stijn Bex, Dylan Casaer, Greet Van Gool
Liesbeth Van der Auwera, Servais Verherstraeten, Carl Devlies
Nancy Caslo, Alexandra Colen, N
Joëlle Milquet, Jean-Jacques Viseur

C. — Membres sans voix délibérative / Niet-stemgerechtigde leden:

ECOLO	Marie Nagy
-------	------------

cdH	: Centre démocrate Humaniste
CD&V	: Christen-Democratisch en Vlaams
ECOLO	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
FN	: Front National
MR	: Mouvement Réformateur
N-VA	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
PS	: Parti socialiste
sp.a - spirit	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
Vlaams Belang	: Vlaams Belang
VLD	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 51 0000/000 :	Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA :	Questions et Réponses écrites
CRIV :	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV :	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV :	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN :	Séance plénière
COM :	Réunion de commission
MOT :	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Afkorting en bij de nummering van de publicaties :

DOC 51 0000/000 :	Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA :	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV :	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV :	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV :	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN :	Plenum
COM :	Commissievergadering
MOT :	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné le présent projet de loi au cours de ses réunions des 22 et 29 mars 2006.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DE MME LAURETTE ONKELINX, MINISTRE DE LA JUSTICE

Le projet de loi poursuit un double objectif: il s'agit d'une part de transposer la directive européenne du 27 janvier 2003 visant à améliorer l'accès à la justice dans les affaires transfrontalières par l'établissement de règles minimales communes relatives à l'aide judiciaire accordée dans le cadre de ces affaires.

D'autre part, il est apparu également nécessaire de procéder à quelques modifications permettant une simplification de la procédure d'obtention de l'assistance judiciaire.

De manière plus précise, ce projet de loi implique certains changements:

En ce qui concerne la transposition de la directive européenne, il s'agit de promouvoir l'octroi d'une aide judiciaire à toute personne qui ne dispose pas de ressources suffisantes pour affronter dans un litige une autre personne d'un autre État membre de l'Union européenne.

Cette notion d'aide judiciaire doit être comprise au sens large du terme: elle porte sur les conseils précontentieux afin de parvenir à un règlement du problème avant d'engager une procédure judiciaire, sur l'aide juridique nécessaire tant pour saisir un tribunal que pour représenter le bénéficiaire pendant la durée de cette procédure et sur l'exonération ou la prise en charge des frais de procédure.

La directive s'applique exclusivement aux matières civiles et commerciales.

Il est important de savoir qu'à l'heure actuelle, le Code judiciaire permet déjà à une personne résidant à l'étranger de bénéficier de l'aide juridique et de l'assistance judiciaire si elle est partie dans une procédure se déroulant en Belgique. Mais la directive européenne étend la liste des actes qui seront désormais couverts par l'assistance judiciaire aux frais de déplacement, de traduction et d'interprétation d'un dossier justifiés par le caractère transfrontalier du litige porté devant une instance belge.

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsontwerp en het toegevoegde wetsvoorstel besproken tijdens haar vergaderingen van 22 en 29 maart 2006.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW LAURETTE ONKELINX, MINISTER VAN JUSTITIE

Het wetsontwerp heeft een dubbele doelstelling. Enerzijds beoogt het de omzetting van de Europese richtlijn van 27 januari 2003 tot verbetering van de toegang tot de rechter bij grensoverschrijdende geschillen, door middel van gemeenschappelijke minimumvoorschriften betreffende rechtsbijstand bij die geschillen.

Anderzijds bleek het eveneens noodzakelijk te zijn enkele wijzigingen aan te brengen om een vereenvoudiging mogelijk te maken van de procedure voor het verkrijgen van rechtsbijstand.

In het bijzonder, brengt dit wetsontwerp een aantal veranderingen met zich mee.

Inzake de omzetting van de Europese richtlijn, moet het toekennen van rechtshulp bevorderd worden voor elke persoon die niet over voldoende middelen beschikt om het hoofd te bieden aan een geschil met een andere persoon uit een andere lidstaat van de Europese Unie.

Dit begrip rechtsbijstand moet in de ruime zin van de betekenis ervan worden begrepen. Het slaat zowel op de precontentieuze adviezen, teneinde het probleem te kunnen regelen vooraleer een gerechtelijke procedure wordt ingeleid, als op de rechtshulp die nodig is, zowel om een rechtbank te vatten als om de begunstigde te vertegenwoordigen gedurende hele duur van deze procedure als inzake de vrijstelling of het ten laste nemen van de gerechtskosten.

De richtlijn is alleen van toepassing op burgerlijke en handelszaken.

Het is belangrijk te weten dat het Gerechtelijk Wetboek het momenteel reeds mogelijk maakt dat een persoon die in het buitenland verblijft rechtsbijstand en rechtshulp kan genieten indien hij partij is in een procedure die in België verloopt. Maar de Europese richtlijn breidt de lijst uit van de zaken die vanaf nu zullen gedekt zijn door de rechtshulp tot de kosten voor verplaatsing en het vertalen en tolken van een dossier, indien dat gerechtvaardigd is door het grensoverschrijdende karakter van een geschil dat voor een Belgische instantie wordt gebracht.

En ce qui concerne la procédure, la directive prévoit que les demandes d'aide judiciaire peuvent être soumises soit à l'autorité compétente de l'État du domicile ou de la résidence habituelle du demandeur, soit à l'autorité compétente de l'État du for ou de celui dans lequel la décision doit être exécutée.

Il appartient à chaque État de désigner l'autorité compétente dans son pays. En Belgique, le Code judiciaire permet déjà à une personne dans le besoin qui réside à l'étranger de saisir directement le bureau d'aide juridique ou d'assistance judiciaire. Cette possibilité sera maintenue toutefois afin de garantir la plus grande transparence possible pour les personnes étrangères qui voudraient faire appel à cette procédure, il est apparu nécessaire d'ajouter que toute demande pourra également être adressée au Service Public Fédéral de la Justice, lequel se chargera d'orienter le demandeur vers le bureau territorial adéquat.

S'il s'agit d'une demande qui est introduite en Belgique en vue d'obtenir une aide dans un pays étranger, celle-ci devra être adressée au Service Public Fédéral de la Justice qui sera chargé de l'adresser à l'autorité compétente dans l'État récepteur et le cas échéant, de fournir les traductions requises, conformément à ce que prévoit la directive.

Le projet de loi apporte aussi des simplifications à la procédure d'octroi de l'assistance judiciaire.

Actuellement, l'assistance judiciaire est octroyée au terme d'une procédure lourde qui prévoit la convocation de la partie adverse en vue d'une tentative de conciliation et un avis du ministère public sur la situation financière de la personne indigente.

En réalité, seuls quelques bureaux d'assistance judiciaires procèdent encore de cette manière. Cette mesure oblige effectivement le juge appelé à se prononcer sur la demande d'assistance judiciaire à connaître à fonds un dossier alors qu'il n'est pas et ne sera pas saisi du dossier en question.

Le caractère contradictoire de la procédure actuelle pose également le problème du droit au respect de la vie privée. La partie la plus faible doit effectivement faire connaître sa situation financière en présence de la future partie adverse sans que cela ne se justifie par la nécessité d'examiner le bien-fondé de la demande d'assistance judiciaire.

Wat de procedure betreft, bepaalt de richtlijn dat de verzoeken om rechtshulp ofwel kunnen gericht worden tot de bevoegde autoriteit van de Staat waar de aanvrager gewoonlijk verblijft, ofwel tot de bevoegde autoriteit van de Staat waar de zaak wordt behandeld of in die waar de beslissing moet worden uitgevoerd.

Elke Staat moet de autoriteit aanwijzen die in eigen land bevoegd is. In België maakt het Gerechtelijk Wetboek het aan een persoon die behoeftig is en die in het buitenland verblijft mogelijk om rechtstreeks het bureau voor juridische bijstand of rechtshulp te vatten. Deze mogelijkheid zal behouden blijven. Teneinde echter meer transparantie te garanderen voor de vreemdelingen die een beroep zouden willen doen op deze procedure, bleek het noodzakelijk te zijn er aan toe te voegen dat elk verzoek eveneens kan gericht worden tot de FOD Justitie, die zich zal belasten met het oriënteren van de verzoeker naar het adequate territoriale bureau.

Indien het gaat over een verzoek dat in België wordt ingediend met het oog op het verkrijgen van hulp in het buitenland, moet deze gericht worden tot de FOD Justitie, die ermee zal belast zijn het over te zenden aan de bevoegde autoriteit van de ontvangende Staat en in voorkomend geval met het leveren van de vereiste vertalingen, in overeenstemming met hetgeen de richtlijn voorziet.

Het wetsontwerp voorziet ook vereenvoudigingen inzake de procedure van toekenning van juridische bijstand.

Momenteel wordt juridische bijstand toegekend na een logge procedure die voorziet in het oproepen van de tegenpartij met het oog op een verzoeningspoging en een advies van het openbaar ministerie over de financiële situatie van de behoeftige persoon.

In werkelijkheid handelen nog maar enkele bureaus voor rechtsbijstand op deze wijze. Deze maatregel verplicht immers de rechter die zich moet uitspreken over het verzoek voor rechtsbijstand om het hele dossier volledig te kennen, terwijl hij niet gevat is voor het dossier in kwestie en dat ook nooit het geval zal zijn.

Wegens het tegensprekelijke karakter van de huidige procedure stelt zich eveneens het probleem van het recht op het respect van het privé-leven. De meest zwakke partij moet inderdaad haar financiële situatie kenbaar maken in aanwezigheid van de tegenpartij, zonder dat dit gerechtvaardigd is door de noodzaak om de gegrondheid te onderzoeken van het verzoek om rechtsbijstand.

En outre, le fait que le parquet doive émettre un avis constitue une formalité qui alourdit exagérément la procédure sans la rendre plus efficace. Au contraire, cela implique qu'un membre du parquet soit présent à chaque audience du bureau sans compter le temps qui lui est nécessaire pour préparer même sommairement ces audiences.

Le projet de loi simplifie considérablement cette procédure. La comparution obligatoire des parties et supprimée.

Le juge prendra sa décision exclusivement sur base des pièces justificatives prescrites fournies par le demandeur. Il n'est plus exigé non plus qu'une requête soit déposée, elle sera remplacée par le dépôt au greffe d'une simple demande écrite, voire même d'une demande verbale.

Et enfin, l'avis du ministère public n'est plus requis de manière systématique. Le Bureau dispose toutefois encore de la possibilité si cela lui paraît nécessaire pour examiner le bien-fondé de la demande de demander un rapport à ce sujet au ministère public.

En conclusion, il apparaît que les dispositions reprises dans le projet de loi ont pour objectif de faciliter l'accès à la justice de manière générale soit en améliorant la procédure dans les litiges transfrontaliers, soit en procédant à une simplification de la procédure d'octroi de l'assistance judiciaire.

II. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DE M. TONY VAN PARYS, CO-AUTEUR DE LA PROPOSITION DE LOI JOINTE (PROPOSITION DE LOI MODIFIANT LE CODE JUDICIAIRE EN MATIÈRE D'ASSISTANCE JUDICIAIRE, DOC 51 598/001)

M. Tony Van Parys (CD&V) explique que la proposition vise essentiellement à simplifier la procédure d'octroi de l'assistance judiciaire.

En effet, la procédure actuelle est beaucoup trop longue et trop lourde. Les difficultés sont telles que certaines juridictions attribuent l'aide juridique sans convoquer la partie adverse et sans entreprendre de conciliation, et donc sans appliquer les articles 675, alinéas 3 et 4 et 678, alinéas 1 et 2 du Code judiciaire.

Daarnaast is het feit dat het parket een advies moet verstrekken een vormvereiste die de procedure node-loos verzwaart, zonder die dat die er efficiënter door wordt. Integendeel zelfs, want het houdt in dat er bij elke zitting van het bureau een lid van het parket moet aanwezig zijn, zonder dan nog te rekenen met de tijd welke die persoon nodig heeft om zelfs als is het maar summier deze zittingen voor te bereiden.

Het wetsontwerp vereenvoudigt deze procedure aanzienlijk. De verplichte verschijning van de partijen is afgeschaft.

De rechter zal alleen oordelen op basis van de voorgeschreven bewijskrachtige stukken die voorgelegd worden door de verzoeker. Het is evenmin nog nodig dat er een verzoekschrift wordt ingediend, het zal worden vervangen door het indienen bij de griffie van een eenvoudig schriftelijk verzoek of zelfs bij mondeling verzoek.

Tot slot wordt het advies van het openbaar ministerie niet meer systematisch vereist. Het bureau beschikt evenwel nog over de mogelijkheid om hierover een verslag te vragen aan het openbaar ministerie, indien het noodzakelijk lijkt te zijn voor het onderzoeken van de gegrondheid van het verzoek.

Kortom, de bepalingen van het wetsontwerp hebben het vergemakkelijken tot doel van de toegang tot het gerecht over het algemeen, door het verbeteren van de procedure bij grensoverschrijdende geschillen, dan wel door een vereenvoudiging van de toekenningsprocedure van de rechtshulp.

II. — INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE HEER TONY VAN PARYS, MEDEINDIENER VAN HET TOEGEVOEGDE WETSVOORSTEL (WETSVOORSTEL TOT WIJZIGING VAN HET GERECHTELIJK WETBOEK, WAT DE RECHTSBIJSTAND BETREFT, DOC 51 2181/001)

De heer Tony Van Parys (CD&V) stipt aan dat het wetsvoorstel voornamelijk tot doel heeft de procedure van verkrijging van rechtsbijstand te vereenvoudigen.

De huidige procedure is immers te lang en te omslachtig. De moeilijkheden zijn van dien aard dat sommige rechtscolleges rechtsbijstand verlenen zonder de tegenpartij op te roepen en zonder een verzoeningspoging te ondernemen, en dus zonder toepassing te verlenen aan de artikelen 675, derde en vierde lid, en 678, eerste en tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

La proposition de loi prévoit donc de modifier, d'une part, les règles relatives à l'assistance judiciaire de façon à ce que ni le ministère public ni la partie adverse ne soient appelées d'office à la cause et, d'autre part, de calquer les règles relatives à l'introduction d'une demande d'assistance judiciaire sur les règles relatives à l'introduction des demandes sur requête unilatérale afin d'en faciliter la procédure. La procédure deviendrait donc unilatérale, et le bureau conserverait la possibilité de demander un rapport au ministère public, sans toutefois y être contraint.

La proposition de loi a donc en grande partie le même objet que le projet de loi à l'examen, à cette différence près que la proposition de loi ne vise pas à transposer une directive européenne en la matière et que le projet va encore plus loin que la proposition dans la suppression des formalités.

III. — DISCUSSION GÉNÉRALE

Mme Martine Taelman (VLD), présidente, souligne que la pratique a montré à suffisance la nécessité de réformer la procédure d'obtention de l'assistance judiciaire.

Il n'y a en effet aucune raison de laisser la partie adverse intervenir dans cette procédure. Le fait que celle-ci peut, par cette intervention, connaître la situation financière de la partie qui demande l'assistance judiciaire est d'ailleurs contraire aux principes du contradictoire et de l'égalité entre les parties au procès.

La tentative de conciliation prévue dans le Code judiciaire ralentit de surcroît la procédure et contraind le juge chargé de se prononcer sur la demande d'assistance de prendre connaissance de l'ensemble du dossier, alors qu'il n'est pas chargé de se prononcer sur le fond de l'affaire.

Enfin, l'intervention du parquet n'est pas non plus souhaitable: en raison du manque de moyens dont dispose le ministère public, celui-ci n'a pas la possibilité de mener d'enquêtes préalables quant aux requêtes déposées et l'avis n'est transmis que sur base des éléments recueillis à l'audience.

L'obligation pour le parquet d'être présent contribue à augmenter encore davantage la charge de travail de ces magistrats, qui ont déjà fort à faire.

Le projet de loi apporte donc d'indéniables améliorations à la procédure existante.

Dit wetsvoorstel strekt ertoe eensdeels de regels inzake de rechtsbijstand te wijzigen, zodat noch het openbaar ministerie noch de tegenpartij ambtshalve in het geding worden geroepen, en anderdeels de regels inzake de inleiding van de vorderingen op eenzijdig verzoekschrift model te laten staan voor de regels die betrekking hebben op de indiening van een verzoek om rechtsbijstand, teneinde de behandeling ervan te vergemakkelijken. De procedure zou dus eenzijdig worden en het bureau zou nog steeds de mogelijkheid hebben een verslag te vragen aan het openbaar ministerie, zonder dat het daartoe echter verplicht is.

Dit wetsvoorstel heeft dus in grote mate hetzelfde doel als het ter bespreking voorliggende wetsontwerp, met dat verschil dat het wetsvoorstel er niet toe strekt een Europese richtlijn terzake om te zetten en dat het wetsontwerp nog verder gaat dan het wetsvoorstel wat de afschaffing van de formaliteiten betreft.

III. — ALGEMENE BESPREKING

Commissievoorzitster Martine Taelman (VLD) attendeert erop dat de praktijk genoegzaam heeft aangetoond dat het noodzakelijk is de procedure van verkrijging van rechtsbijstand te hervormen.

Er is immers geen enkele reden om de tegenpartij in die procedure te laten tussenkomen. De tegenpartij kan door dat optreden trouwens de financiële situatie van de om rechtsbijstand verzoekende partij te weten komen en dat is in strijd met het principe zelf van de tgenspraak en van de gelijkheid van de litiganten.

De verzoeningspoging waarin het Gerechtelijk Wetboek voorziet, vertraagt bovendien de procedure en verplicht de rechter die zich over het verzoek om rechtsbijstand moet uitspreken ertoe kennis te nemen van het hele dossier, terwijl hij er niet mee belast is uitspraak te doen over de grond van de zaak.

Ten slotte is de tussenkomst van het parket evenmin wenselijk: het openbaar ministerie beschikt over te weinig middelen en daardoor kan het geen voorafgaande onderzoeken uitvoeren over de ingediende verzoekschriften en wordt het advies uitsluitend op grond van de op de terechtzitting verzamelde gegevens overgezonden.

De verplichting voor het parket aanwezig te zijn, draagt bij tot de werklust van de parketmagistraten, die het al zeer druk hebben.

Het wetsontwerp brengt dus onbetwistbare verbeteringen aan de bestaande procedure aan.

Deux remarques peuvent cependant être soulevées:

– en rendant la procédure complètement unilatérale et en limitant le rôle du parquet, tous les filtres destinés à empêcher que l'assistance judiciaire soit frauduleusement obtenue disparaissent, même si ces filtres ne fonctionnaient pas correctement. Quelles garanties pourront-elles être fournies pour éviter ces abus?

– le projet de loi modifie l'article 674*bis* du Code judiciaire, qui concerne l'assistance judiciaire en matière pénale. Dans ces affaires, le rôle du ministère public pourrait se justifier, mais le projet de loi ne le prévoit pas.

Mme Laurette Onkelinx, ministre de la Justice, répond que le choix de la procédure écrite ne dépouille pas le magistrat de son droit de demander des investigations complémentaires. En prévoyant que la présence du ministère public ne soit pas systématique, son rôle sera renforcé lorsqu'il viendra sur demande du magistrat, lorsque le dossier suscite certaines questions.

IV. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Art.1 et 2

L'examen de ces articles ne donne lieu à aucune observation.

Ils sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 3

L'amendement n°1 est déposé par le gouvernement (DOC 51 2181/002).

Il vise à remplacer l'article proposé par la disposition suivante:

«dans l'article 508/14 du même Code, l'alinéa suivant est inséré entre les alinéas 1er et 2:

«Sans préjudice de l'alinéa précédent, la demande peut également être introduite par le biais des autorités compétentes, au sens de la Directive 2003/8/CE du Conseil du 27 janvier 2003 visant à améliorer l'accès à la justice dans les affaires transfrontalières par l'établissement de règles minimales communes relatives à l'aide judiciaire accordée dans le cadre de telles affaires».

Dat noopt evenwel tot twee opmerkingen:

– door de procedure volledig eenzijdig te maken en de rol van het parket te beperken, verdwijnen de «filters» die bedoeld zijn om te verhinderen dat de rechtsbijstand bedrieglijk wordt verkregen, al moet worden gezegd dat die filters niet correct werkten. Welke garanties kunnen worden geboden om die misbruiken te voorkomen?

– het wetsontwerp wijzigt artikel 674*bis* van het Gerechtelijk Wetboek, dat betrekking heeft op de rechtsbijstand in strafzaken. In die zaken zou de rol van het openbaar ministerie kunnen worden verantwoord, maar het wetsontwerp voorziet daar niet in.

Mevrouw Laurette Onkelinx, minister van Justitie, antwoordt dat de magistraat door de schriftelijke procedure niet zijn recht verliest om bijkomende onderzoeken te vragen. Door te bepalen dat de aanwezigheid van het openbaar ministerie niet systematisch is, zal zijn rol worden versterkt als het op verzoek van de magistraat zal verschijnen ingeval het dossier vragen doet rijzen.

IV. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Artikelen 1 en 2

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

Ze worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Art. 3

De regering dient amendement nr. 1 (DOC 51 2181/002) in, waarmee ze beoogt het ontworpen artikel te vervangen door de volgende bepaling:

«In artikel 508/14 van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 november 1998, wordt tussen het eerste en het tweede lid het volgende lid ingevoegd:

«Onverminderd het bepaalde in het vorige lid, mag de aanvraag eveneens ingediend worden via de bevoegde autoriteiten, in de zin van richtlijn 2003/8/EG van de Raad van 27 januari 2003 tot verbetering van de toegang tot de rechter bij grensoverschrijdende geschillen, door middel van gemeenschappelijke minimumvoorschriften betreffende rechtsbijstand bij die geschillen.».

Mme Laurette Onkelinx, ministre de la Justice, explique que l'amendement vise à supprimer une partie de phrase superflue, à savoir «de l'État membre de l'Union européenne dans lequel le demandeur a sa résidence habituelle ou son domicile». Ces mots limitent en effet trop la portée de l'article, étant donné qu'ils ne tiennent pas compte du rôle de l'autorité réceptrice compétente.

*
* *

L'amendement n°1 est adopté à l'unanimité.

L'article, tel qu'amendé, est adopté à l'unanimité.

Art. 3bis (nouveau)

M. Éric Massin (PS) et consorts déposent l'amendement n°3, visant à insérer un nouvel article 3bis dans le projet.

Cet article remplacerait l'article 508/17 du Code judiciaire par la disposition suivante: «si le demandeur a obtenu l'aide juridique entièrement ou partiellement gratuite et souhaite introduire une requête tendant à l'assistance judiciaire, son avocat transmet sans délai la décision d'octroi du bureau de l'aide juridique au tribunal compétent».

M. Éric Massin (PS) explique qu'il importe que les personnes bénéficiant de l'aide juridique de deuxième ligne partiellement ou entièrement gratuite puissent également bénéficier de l'assistance judiciaire.

En effet, dans la pratique, il est fréquent que les procédures de demande de l'octroi de l'aide juridique et d'assistance judiciaire se succèdent.

Dès lors, afin d'éviter un double examen des demandes devant deux instances successives et une perte de temps considérable, il conviendrait que la décision du bureau d'aide juridique visé à l'article 508/14 du Code judiciaire suffise à prouver l'indigence des personnes concernées. Celles-ci ont déjà fourni une première fois au bureau d'aide juridique la preuve de l'insuffisance de leurs revenus et il paraît inutile de leur demander la même démarche une seconde fois pour bénéficier de l'assistance judiciaire. Par ailleurs, c'est également la

De minister van Justitie geeft aan dat het amendement ertoe strekt een overbodig zinsdeel weg te laten, met name de woorden «, van de Lidstaat van de Europese Unie waar de verzoeker zijn gewone verblijfplaats of zijn woonplaats heeft». Die woorden geven het artikel immers een té beperkte reikwijdte, aangezien ze geen rekening houden met de rol van de bevoegde ontvangende overheid.

*
* *

Amendement nr. 1 wordt eenparig aangenomen.

Het aldus geamendeerde artikel 3 wordt eenparig aangenomen.

Art. 3bis (nieuw)

De heer Éric Massin (PS) c.s. dient amendement nr. 3 (DOC 51 2181/002) in, dat ertoe strekt in het wetsontwerp een artikel 3bis (nieuw) in te voegen.

Dit nieuwe artikel beoogt artikel 508/17 van het Gerechtelijk Wetboek te vervangen door wat volgt: «Zo aan de aanvrager gedeeltelijk of volledig kosteloze juridische tweedelijnsbijstand is verleend en hij een verzoek tot rechtsbijstand wenst in te dienen, zendt zijn advocaat de door het bureau voor juridische bijstand genomen beslissing tot bijstandsverlening onverwijld over aan de bevoegde rechtbank».

De heer Éric Massin (PS) stelt dat wie recht heeft op gedeeltelijke of volledige kosteloosheid van de juridische tweedelijnsbijstand, ook recht dient te hebben op rechtsbijstand.

In de praktijk komt het immers vaak voor dat de aanvraagprocedures tot verlening van juridische bijstand en rechtsbijstand elkaar opvolgen.

Om die reden zou de beslissing van het in artikel 508/14 van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde bureau voor juridische bijstand moeten volstaan als bewijs dat de betrokkenen armlastig zijn. Die personen hebben bij dat bureau immers al een eerste keer het bewijs moeten voorleggen dat ze over ontoereikende inkomsten beschikken; het is dan ook onlogisch dat hen wordt gevraagd diezelfde stap over te doen, willen ze ook rechtsbijstand genieten. Met die procedure wordt voorkomen dat twee opeenvolgende instanties de aanvragen

transposition d'une disposition déjà en vigueur au niveau du Conseil d'État.

*
* *

L'amendement n°3, insérant un nouvel article 3*bis*, est adopté à l'unanimité.

Art. 4 à 6

L'examen de ces articles ne donne lieu à aucune observation.

Ils sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 6*bis* (nouveau)

M. *Éric Massin (PS)* et consorts déposent l'amendement n° 2, visant à insérer un nouvel article 6*bis* dans le projet.

Cet article ajoute un deuxième alinéa à l'article 667 du Code judiciaire, rédigé comme suit:

«la décision du bureau octroyant l'aide juridique de deuxième ligne, partiellement ou entièrement gratuite, constitue une preuve de revenus suffisants».

L'intervenant renvoie à la justification de son amendement n° 3.

*
* *

L'amendement n° 2, insérant un nouvel article 6*bis*, est adopté à l'unanimité.

Art. 7 à 23

L'examen de ces articles ne donne lieu à aucune observation.

Ils sont successivement adoptés à l'unanimité.

*
* *

tweemaal te behandelen krijgen en dat veel tijd verloren gaat. Een en ander is overigens de omzetting van een procedure die reeds bij de Raad van State van kracht is.

*
* *

Amendement nr. 3, tot invoeging van een artikel 3*bis* (*nieuw*), wordt eenparig aangenomen.

Art.4 tot 6

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt

Ze worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Art. 6*bis* (*nieuw*)

De heer *Éric Massin (PS)* c.s. dient amendement nr. 2 (DOC 51 2181/002) in, dat ertoe strekt in het wetsontwerp een artikel 6*bis* (*nieuw*) in te voegen.

Dit nieuwe artikel beoogt in artikel 667 van het Gerechtelijk Wetboek een tweede lid in te voegen, luidend als volgt:

«De beslissing van het bureau voor juridische bijstand dat de gedeeltelijk of volledig kosteloze juridische tweedelijnsbijstand verleent, is een bewijs van ontoereikende inkomsten».

De heer *Éric Massin (PS)* verwijst naar de verantwoording van amendement nr. 3.

*
* *

Amendement nr. 2, tot invoeging van een artikel 6*bis* (*nieuw*), wordt eenparig aangenomen.

Art. 7 tot 23

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt

Ze worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

*
* *

Le projet de loi, tel qu'amendé, est adopté à l'unanimité.

La proposition de loi jointe devient pas conséquent sans objet.

Le rapporteur,

La présidente,

Claude MARINOWER

Martine Taelman

Het aldus geamendeerde wetsontwerp wordt eenparig aangenomen.

Dientengevolge vervalt het toegevoegde wetsvoorstel.

De rapporteur,

De voorzitter,

Claude MARINOWER

Martine Taelman